

ДАФИНА ГЪДЕВА

Родената на 7 юли 1932 г. в ловешкото село Орешене, но от 1960 г. казанлъчанка Дафина Нинова Гъдева (по баща Босолова) е едно от популярните имена в спорта на смелите - алпинизма. Над 40 години се е занимавала активно с алпинизъм. Основател е и в продължение на 32 години председател на алпийския клуб в Казанлък, а след това - негов почетен председател. Тя е първата и в продължение на няколко десетилетия единствена в България жена председател на алпийски клуб. Осъществила множество алпийски експедиции, турове, изкачвания на върхове не само в България, но и в Кавказ, в Италия, Франция, Швейцария, Германия, Австрия, Словения, Полша, Чехия, Словакия, Лихтенщайн и др. Отличена е със званията „Майстор на спорта" и "Отличник на БТС", награждавана е с медал „Заслужил деятел на БТС“, с медали „За особени заслуги“, първа и втора степен и два пъти с медал „Алеко". Друга съществена част от нейния живот е учителската професия, на която отдава 27 години, като учител по физическо възпитание - 3 години в Самоков и 24 в Казанлък. С тази професия я свързва и над 60-годишния и съпружески живот с друг знаков казанлъшки учител - дългогодишният директор на Техникума по механотехника и електротехника в Казанлък Христо Гъдев.

“От дете се увличах по спорта. Ето защо кандидатствах и ме приеха да уча във Висшия институт по физкултура (ВИФ), сега Национална спортна академия. От втората година на следването трябваше да определим какъв спорт ще специализираме. На един курс по ски в Пирин се запознах със специалистите по алпинизъм, започнах да ходя на техни занимания и този спорт ме плени завинаги. Плени ме като спорт, при който се проявяват едни от най-ценните човешки качества: смелост, трудолюбие, упоритост, всеотдайност, безкористно другарство и взаимопомощ. Плени ме и със съприкосновението с красивата природа, на която обичах да се наслаждавам от високо. Дипломирах се през 1955 г. по специалността „Алпинизъм и туризъм“, като по време на ваканциите бях инструктор в Централния алпийски лагер на Мальовица. През студентските ми години осъществих десетки и десетки алпийски турове и изкачвания на върхове в Пирин, Рила, Витоша и Стара планина. След дипломирането ме разпределиха да работя като гимназиална учителка в Димитровград. Твърдо реших да не ходя там, дори и да ми наложат парична санкция, защото край този град няма планина, а аз исках да катеря. С помощта на Иван Шехтов, дългогодишен старши инструктор в лагера на Мальовица и директор на Спортната школа в Самоков, ме преразпределиха и започнах работа в тази школа. През 1957 г. ме назначиха за учител по физкултура в тамошното СПТУ. Самоков ме привличаше с близостта си до алпийските обекти на Мальовица.

През 1958 г., след едногодишна дружба с моя колега, учител в същото училище Христо Гъдев се оженихме, а на следващата година се роди първият ни син. Понеже съпругът ми е от Шипка решихме да се установим да живеем и работим в Казанлък. Постъпих като директор на Ученическата спортна школа и през същата 1960 г. основах казанлъшкия алпийски клуб. Разгласихме учредяването на клуба в средните училища и дойдоха много желаещи. Започнахме обучение на Мъглижките скали, където след време с лични средства и труд на членовете възстановихме изоставен заслон, който превърнахме в хубава база за тренировки и алпиниади. Изпратихме младежи да се обучават за инструктори в Централния алпийски лагер на Мальовица. За набиране на средства за екипировка и съоръжения през 70-те и 80-те години осъществявахме трудова дейност по боядисване на високи водонапорни кули и заводски комини, ремонт и остъкляване на труднодостъпни високи промишлени сгради в Казанлък и района. Не закъсняха и добрите спортни постижения, между които искам да спомена наред с многото призови места на алпиниади в България, изкачвания на трудни маршрути във Високите Татри и Алпите, осъщественото през 1984 г. от 15-членна наша група изкачване на Монблан, между които три жени. За първи път ние от българските алпинисти осъществихме такова масово изкачване на този връх въпреки големите каменопади. Гордеем се и с изкачванията през 1979 и 1988 г. в Кавказ. При първата от тези експедиции двама наши алпинисти изкачиха вр. Лаюб по най-трудната, почти отвесна и дълга 1100 м северна стена и възхитиха с уменията си намиращите се в района руски и други чужди алпинисти. При втората експедиция петима наши алпинисти изкачиха Елбрус, като двама от тях се спуснаха от върха със ските. Макар и не постигнала целта си - изкачване на най-високия връх в Памир, експедицията ни в тази планина през 1990 г. следва да се счита за успешна, защото причината бе голямо земетресение, причинило лавина, от която загиват 43 алпинисти от различни националности. Благодарение на своята съобразителност нашите алпинисти не попадат в обсега на лавината, а след това самоотвержено участват в спасителните операции.

Интересните случки са много, но няма да забравя 7 август 1954 г., когато като инструктор в Централния алпийски лагер на Мальовица при изкачване на скали край „Страшното езеро“ паднах от 8 м височина. Отдолу имаше само камъни и едно мъничко местенце с трева. За мой късмет точно там паднах. Получих големи травми, но оживях, излекувах се и след няколко месеца отново тръгнах да катеря.

Пътувала съм и съм видяла много места, но не бих заменила за нищо на света нашата родна България. А в нея най-много харесвам родното ми Орешене, гр. Шипка, в който сега живея, Казанлък, в който премина съществена част от живота ми. Но най-обичам Мальовица.

През 1964 г. закриха ученическите спортни школи. Така започнах работа като учител по физкултура в Основно училище „Б. Шанов“, сега „Кулата“. Условието бяха трудни, защото през десетте години, през които бях там, училището нямаше физкултурен салон. Стремях се по подходящ начин да оползотворя в интерес на учениците онези техни часове, когато времето не позволяваше да бъдем на открито. През 1974 г. се оваканти място за учител по физкултура в казанлъшкия Механотехникум, който по онова време беше все още най-елитното училище в Казанлък. Мъжът ми бе негов директор и не искаше да ме назначава по съображения, че няма да се изтълкува добре от хората. След подкрепата на мои колеги обаче все пак бях прехвърлена на работа в Механотехникума. Условието за спортуване там бяха прекрасни: физкултурен салон с волейболно и баскетболно игрище, със съоръжения за гимнастика и вдигане на тежести, открита спортна площадка с по две волейболни и баскетболни игрища, игрище за хандбал и лекоатлетическа площадка. Условието бяха добри и ние с моя колега бяхме много строги и взискателни към учениците, които бяха предимно момчета, но и те бяха дисциплинирани и изпълняваха всичко. Часовете задължително се провеждаха със спортно облекло. Имаше методически изисквания и ние ги спазвахме стриктно. Например колко лицеви опори, колко коремни на висилката да се изпълняват, прескачания и упражнения на кон и прочие. Спомням си един случай с мой ученик, отличен спортист, състезател по лека атлетика. Искане ми се да му пиша отличен, защото със спортните си успехи заслужава, но той не може да направи достатъчно коремни. Не мога да наруша изискванията пред другите ученици, защото какво ще си кажат. Чудех се какво да направя и му насрочих извънредни часове, за да мога и при по-малък брой коремни да пиша отличен. С много от учениците имах извънкласна работа при подготовка на отбори на училището по различни спортове и участие в градски, окръжни, зонални и републикански състезания, където заемахме първи и други призови места. По онова време имаше строги изисквания и който учител си обичаше работата ги изпълняваше. Резултатът се виждаше, защото израстваха добри спортисти. Така беше и в цялата страна и не случайно тя имаше големи международни успехи по много спортове. Основите на спорта се полагат в училищата.

Нямам преки впечатления за сегашната работа на учителите по физическо възпитание, но от различни източници разбирам, че в много училища няма никакви изисквания. Има случаи учителят само хвърли топката и се прибере.

От учителските години с особено вълнение си спомням за едно момче, на което бях курсов ръководител, което поради любовна история направи опит да се самоубие. Посетих го в болницата, проведохме полезен разговор и след това той ми стана най-добрият помощник.